

kunnen worden, en dus ook Judas niet. En dat ware voor hem verreweg het beste geweest.

Is nu het gespaard blijven der menscheit sedert onzen zondeval in het Paradijs voor Judas genade?

En zoo ook, dat Judas als Israëliet geboren is, en kennis van den Heere kreeg, en Zijn discipel mocht worden, op zichzelf uitnemende voorrechten, het is hem alles door zijne zonde tot verzwarende van oordeel geworden. En niet zonder Gods bepaling. De Zoon des menschen gaat wel henen, gelijk van Hem geschreven is, zeide onze Heiland, hoewel Hij daarnaast onverzwakt bleef handhaven: maar wee dien mensch door welken de Zoon des menschen verraden wordt! het ware hem goed zoo die mensch niet geboren ware geweest.

God heeft alle ding gewrocht om Zijns zelfs wil, ja ook den goddelooze tot den dag des kwaads, Spr. 16: 4.

Bij deze ontroerende feiten en woorden worden we voorzichtig.

Dan zijn we niet zoo terstond klaar met de simpele heenwijzing naar allerlei goede gaven, die de mensch ondanks den zondeval op aarde nog mag genieten, onder de herinnering, dat hij niets daarvan verdiend, maar het alles daarentegen verbeurd heeft, reeds van zijn vroegste bestaan.

Dat is wel alles waar.

Maar de vraag, of we daarbij kunnen spreken van genadebetoon, is daarmee toch nog niet beslist en voldoende beantwoord.

Want alles wat hier op aarde ontvangen wordt, heeft zijn eeuwige gevolgen, in verband met hetgeen de mensch er mee doet. Want wat de mensch zaait, dat zal hij maaien. Die in zijn eigen vleesch zaait, zal uit het vleesch verderfenis maaien, Gal. 6: 7-8. Daardoor kan het zijn, dat hetgeen hier nu aangenaam is, eere geeft, straks, in de eeuwigheid, te meer droefenis en smart werkt, vanwege het verkeerde gebruik, dat de mensch er van gemaakt heeft. Tot de rijken zegt Jacobus: Uw goud en zilver is verroest, en hun roest zal u zijn tot eene getuigenis, en zal uw vleesch als een vuur verteren, Jac. 5: 3. Het soortgelijke geldt van alle krachten en gaven, door God aan de menschen geschonken, maar door hen niet naar Zijn wil en in Zijn dienste besteed, maar aangewend tot zonde en tegen 's Heeren Woord: leven, gezondheid, kracht, verstands-gaven, zielshoedanigheden, moed, en wat er stoffelijks of geestelijks in dezen meer genoemd kan worden. Op zichzelf, d.w.z. afgezien van het mogelijke misbruik, dat de mensch er van maakt, en afgezien van de eeuwige gevolgen er van in verband met zondig misbruik, zijn dat alle goede gaven, wijl van God. Want alle goede gave en volmaakte gift is van boven, van den Vader der lichten afkomende, Jac. 1: 17. Alle schepsel Gods is goed, en er is niets verwerpelij, met dankzegging genomen zijnde, I Tim. 4: 4.

Maar wanneer we spreken van genade, bepaalt zich ons denken niet enkel bij de gaven zelve, noch bovendien daarbij, dat zij onverdiend en tegen verdienste ontvangen worden, en door God geschonken zijn enkel uit Zijne ongehoudene vrijmacht, maar vragen we onwillekeurig ook naar hare vrucht en uitwerking, niet slechts voor dezen tijd, maar ook met betrekking tot de eeuwigheid. Wat werken die op zichzelf goede gaven voor hare ontvangers ten slotte uit: heil, of ellende? Eerst wanneer zij hem waarlijk ten goede strekken, en hij er eeuwig heil uit verkrijgen mag, is hare ontvangst voor hem waarlijk genade.

S. GREIDANUS.

De straat in woord en beeld.

Menschen van de straat. — Bosch en Keuning N.V., Baarn.

De laatste jaren plegen verschillende bibliotheken, behalve een aantal romans, een groot werk te geven, doorgaans mooi verlicht, dat als eerste deel van een nieuwen jaargang nieuwe leden moet trekken.

Daar het meestal een boek is van groot formaat, met prachtige foto's en dus duur in prijs, krijgt de lezer het vermoeden, dat dit deel eigenlijk de hoofdzaak is, maar dat de bibliotheek er nog een paar romans bij cadeau geeft.

Het is natuurlijk niet de bedoeling van de uitgevers, romans zoo laag aan te laten slaan, dat ze als een extratie beschouwd worden bij den aankoop van een verzamelwerk. Misschien zelfs is er daarom zooveel werk van gemaakt, om het eerste deel extra-fijn te verzorgen, omdat het met de volgende deelen, romans, op één lijn moet gesteld worden, en dat nu uiterlijk en foto-versiering het gemis aan groote letterkundige waarde moeten vergoeden.

Het is inderdaad heel moeilijk om elk jaar vier of vijf goede romans te vinden, zooals het programma der bibliotheken onverbiddelijk eischt. Wil men bovendien dan nog, dat het goede christelijke- en ook nog onvervalste romans zullen zijn, dan moet men met eerbied vervuld zijn voor de uitgevers, die er de laatste jaren in slagen vrij goede, en soms zelfs zeer goede romans voor heel weinig geld, in soms fraai verzorgde uitgave, af te leveren. Als men de bibliotheken van nu vergelijkt met die van jaren geleden, dan bemerkt men een

zeer lofwaardig streven bij de uitgevers, om niet maar een massa bedrukt papier de huiskamers binnen te dragen, maar het gezin aan werkelijk goede lectuur, zooal niet literatuur, te helpen.

Maar daarover wilde ik eigenlijk niet spreken. Ook niet over de vraag of dat streven voortkomt uit concurrentiedwang of uit edeler motieven, evenmin over het gevaar, dat er ongetwijfeld steekt in het noodwendig moeten zoeken naar goede boeken, een gevaar voor de schrijvers namelijk, om hun talent geweld aan te doen.

Het is hier alleen mijn bedoeling te bespreken een nieuw verzamelwerk, dat als eerste deel der Opgang-serie verschenen is. En dan is het allereerst een heuglijk feit, dat zulk een boek, dat een blijvende plaats in huis gaat innemen, er zeer verzorgd en fraai uitziet. Liefde voor boeken krijgt men pas, als zulk een boek er mooi uitziet, dan gaat men het nog eens ter hand nemen, als het al gelezen is en voorkomt men, dat het in de lange reeks gelezen romans opgeslokt en vergeten wordt.

Nu zal het niet zoo gemakkelijk zijn, een boek samen te stellen, dat en als compositie en als letterkundig werk, in den smaak zal vallen. Immers, als de verzamelaar of uitgever van plan is een zeker onderwerp van verschillende kanten te laten bezien, dan worden meerdere schrijvers uitgenoodigd een stukje te schrijven dat in het verband past. Daarbij moet den schrijver een behoorlijke vrijheid gelaten worden. Doorgaans zal hij alleen weten voor welk soort werk het dienen moet, zelden zal hij een juist omschreven deel te bewerken krijgen. Het gevolg kan zijn, dat sommige onderdelen van het plan goed beschreven worden, andere er matig afkomen of in het geheel niet behandeld worden. De lezer krijgt dan wel een aantal verhalen te lezen, die op zichzelf groote waarde kunnen hebben, maar als geheel onbevredigend laten.

Als de opzet eenigszins vaag wordt gehouden, kan men daar niet te veel van zeggen, mits maar voldaan is aan de bedoeling in den algemeenen titel uitgesproken. Wanneer, zooals in het hier te bespreken boek, „menschen van de straat” in de verschillende verhalen moeten optreden, is er ruimte te over voor de auteurs, om een bepaald type, dat men op straat zal tegenkomen, naar het leven te teekenen. Men verwacht in zulk een werk b.v. niet de beschrijving van het leven van een heidebewoner.

Beantwoordt nu het hier genoemde werk aan dezen eisch? Ik geloof, dat het antwoord zal moeten luiden: gedeeltelijk wel en gedeeltelijk niet. Voor mij rees bij het lezen dezer novellen vaker de dreigende stad op, als gevaarlijk, zeden- en menschenbedervende massa, een monster, dat vernietigend werkt, dan dat mij op de straten dier stad enkele personen tegenkwamen, die mij bekender werden door het aan hen gewijde verhaal.

Het inleidend woord van B. Stroman gaat trouwens alleen over de stad, het typeerende dat de stad in een bepaalde provincie heeft. Hij gaat zelfs zoover, dat hij den vorm der stad, in vogelvucht gezien, van belang acht voor haar karakter. Voor een auteur, die zelf een boek op zijn naam heeft staan, getiteld „De Stad”, is dat niet vreemd. Zijn wensch, dat de synthese van de Nederlandsche stad uit de geboden verhalen mag oprijzen, kan moeilijk bevredigd worden, door de weinige novellen die dit boek omsluit.

Maar als dit werkelijk de bedoeling is, dat de personen van dit werk saam een totaal beeld zullen geven van wat een Nederlandsche stad is of beval, dan vind ik dit beeld zeer eenzijdig. Dan is het zelfs eenigszins „provinciaal”, waarmee ik bedoel, dat overweegt de indruk die een groote stad schijnt te maken op een platteland: een brok verderf, het graf der deugd, een zenuwslopend monster. In geen der stukken ontmoet men althans een energiek fabrikant, een ondernemenden reeder, een breedzienden architect, die hun stad groot en mooi maken, zoodat ze een symbool wordt ook van de goede karaktertrekken die er schuilen in ons volk.

Nu komen er stukken in het boek voor, die letterlijk niets met de stad te maken hebben, althans niet de beschreven persoon. Antoon Coolens „Straatmuzikant” is geen stadstype, maar een door een paar slimme stedelingen er tusschen genomen fantastisch, onpractisch boertje. „De wereldreis” van Jan Rozelaar geeft niet anders, dan de angstige dwaaltocht van een dorpeling door de stad, die als een lichtende en draaiende verleiding hem verbijstert.

Andere novellen geven wel een beeld van de stad, maar niet van de menschen er uit. „De groote stad maakt eenzaam”, tracht E. van Oostzee-Prinzen te bewijzen met voorbeelden, waarbij dat werkelijk het geval is, maar die onvoldoende zijn om de gegeven stelling te bewijzen. Het stuk van B. Stroman „Nacht over de stad”, werpt even licht over iets, wat men gewoonlijk niet ziet, het werk van den vreemdelingendienst. Heel interessant, maar vooral handelend over menschen die men niet ziet op straat. En zoo zijn er meer.

Is dan dit boek niet goed? Dat wil ik hiermee niet zeggen, maar alleen bedoel ik te wijzen op de moeilijkheid om zoo veel verhalen binnen één raam te brengen, zóó, dat de algemeene titel den inhoud der stukken dekt. Dat men dus, als men

van den titel uit de novellen gaat lezen, veel kritiek zou maken, die onrechtvaardig is voor de novelle op zich zelf, losgedacht van het geheel.

Want ook weer in dit werk staan prachtige stukjes van vertelkunst, verhalen die door vorm en inhoud zullen boeien. Ook minder goede, soms zelfs heel slappe. Andere met kleinere gebreken, b.v. de vele vreemde woorden, die Mevr. Kuiper-Van Oordt bezigt, verhoogen niet de duidelijkheid van sommige zinnen. En dat is jammer, want haar trant van schrijven is juist gericht op aanschouwelijkheid. De vereenzelviging van Calvinisme en homoeopathie, als geestigheidje door D. v. d. Stoep bedoeld, wekt vermoedens op van dorpsche bekrompenheid bij het eerste, door de herkomst der gewraakte geneesmiddelen uit den manufacturenwinkel. Noch voor het Calvinisme, noch voor de homoeopathie, hoe men daar ook over moge denken, lijkt me de geestigheid geslaagd.

De foto's nemen een afzonderlijke, en ruimtelijk, zelfs de eerste plaats in. Zij hebben geen dienende functie, als toelichting en belichting van de novellen, maar de lens vertelt op eigen wijze, wat tot het wezen der straat behoort. Uit fototechnisch oogpunt zijn ze bijzonder mooi. De kleur der morgen-, middag- en avondstraten is prachtig. Niet ieder zal ze kunnen waardeeren misschien, de foto's, die een fragment van een geheel „nemen”, een lantaarn, een autowiel enz.

Er zal wel veel over kunnen gesproken worden of dit losmaken van een ding uit zijn omgeving, waardoor er een zware nadruk op gelegd wordt, niet schaadte aan de waardeering van de werkelijkheid.

Er zijn dus ongetwijfeld bezwaren verbonden aan verzamelbundels, als hier er een gegeven wordt. Maar als men dit deel neemt om zijn foto's, om zijn verhalen en gedichten, dan maakt het een zeer goed figuur.

Dit kloekke, fraaie werk wekt liefde voor het boek op en zal een welkome huisgenoot zijn voor velen, in de gezellige huiskamer.

Gr.

H. S.

(Alle inzendingen, deze rubriek betreffende, aan Ds D. van Dijk, Akkerstraat 26, Groningen.)

Openbaringen.

Iemand stuurde mij een nummer van de „Gelderse Kerkbode”. Daarin wordt tegenwoordig geplaatst een feuilleton: „De kleine luyden van '86”, schrijver daarvan is Fred. van Meerten.

Daarin wordt o.a. verteld van een vrouw, die zoo gaarne van haar heil wilde zeker zijn en die zekerheid maar niet kon vinden.

Op een nacht worstelde ze met God. En dan gebeurt het.

En toen (zoo wordt daar verhaald) gebeurde het groote wonder.

Het was alsof de nacht op eenmaal wegluchtte. Een groot licht verbijsterde haar oog, de kamer stond in sterk wit, vreemd licht en het was alsof een hand zacht over haar voorhoofd streek en ze hoorde een stem met zachte duidelijkheid haar toespreken: „Ik heb u in Mijn beide handpalmen gegraveerd”.

Toen was het weer duister.

Daarna maakt ze haar man wakker.

Hij denkt, dat ze gedroomd heeft. Maar zij zegt: „Nee man, ik heb niet gedroomd. Ik ben goed wakker, ik heb heelemaal nog niet geslapen. God is an mijn bed geweest. Nou weet ik het en ik laat het me nooit meer ontnemen. Frans, geen duivel kan het me weer ontrukken”.

De broeder, die mij dit nummer van deze Kerkbode toestuurde, vraagt nu: „is het werkelijk God, Die dat licht in de kamer deed schijnen, Die Zijn hand op het voorhoofd van die vrouw legde, Die de woorden sprak, waardoor die tobende vrouw tot zekerheid kwam?”

Mijn antwoord op die vraag is kort en bondig: „neen, dat was niet van God, dat was vrucht van overspannen verbeelding”.

En wel om deze reden.

Die vrouw verkeerde in hangen twijfel. Zie, zij behoorde tot de gemeente, tot Gods Bondsvolk.

Zij had de belofte, haar in den doop beteekend en verzegeld, dat God haar aannam tot Zijn kind, haar de zonde vergaf.

Nu had zij niet anders te doen, dan die belofte aan te nemen; dat mocht ze doen, dat moest ze doen.

Maar dat deed zij niet.

Aan die belofte had zij, meende ze, niet genoeg. Zij wilde weten, of zij wel een uitverkorene was. Zij wilde lezen in Gods Boek.

In stee van te gelooven en door het geloof te komen tot zekerheid der verkiezing, wilde ze eerst weten of zij een uitverkorene was om daarna te gelooven.

Nu komt het haar n staat gegrav heil, dat G Maar dat had gedaan keurd haar Zijn belofte Zij moe Zij had ge Indien dan zou H heb Ik u geven?

Bedroef, maar aanv Ik zei ze ken had”.

„Indie Wij hebl Naar onzi zaam. W hebben vo

Betje m hebben Zi baring ov

bijkwam. In de S wordi; en

rene is. Die vro hebben: „

Als God verteld we dat verke

Schrift te op zulk ee daad, in

sehen, de Neen ha zich daar

God za goedkeure brengen.

Een he van wat i De rijke

aarde zo ring op b „Zij hel

zij die Moze: Aan de o

toegevoeg wekkend Hetzelf

de getu Woord, l hebben”.

Trouw stemmen is ook i komen z

tot haar. O wat

Wie g God was deed ho

Dat ko Voorw meent ze

wankele Dezelf

die een Het wa

De m behoude

En m zegt teg

loovig C houd va moeten”

De m En m

hechten Antwi

hechten bij die

dat dat In de

werkelijk s mans

En w Of he

Is he tegenov

het gee dwinge geven?

Wan bij hef dwaash Wan zijn on

geloof „Tot